

**Raport z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-
2025**

za 2024 rok

Wydział Zdrowia

czerwiec 2025 roku

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, realizowany w 2024 roku został przyjęty Uchwałą Nr 917/LVI/2022 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31 marca 2022 roku, określającą szczegółowe cele, metody i zadania w tym obszarze.

Realizacja zadań była opiniowana i koordynowana przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, składającą się z 15 członków, powołaną Zarządzeniem Nr 556 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 17 sierpnia 2023 roku. Na przestrzeni 2024 roku skład Komisji uległ zmniejszeniu zgodnie z Zarządzeniem nr 567 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 7 października 2024 roku. Członkowie Komisji działali w trzech zespołach: zespole ds. kontroli, zespole ds. orzekania i zespole ds. profilaktyki. Ogółem odbyły się 24 posiedzenia Komisji w pełnym składzie oraz 180 posiedzeń zespołów. Za udział w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych członkowie otrzymali wynagrodzenie wraz z pochodnymi w wysokości 262 977,16 złotych.

Realizując zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, wskazujące na konieczność **zapewnienia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu**, podejmowane były działania zmniejszające degradację psychofizyczną osób uzależnionych i ich rodzin.

Zwiększając mieszkańcom dostępność do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych obejmujących przeciwdziałanie uzależnieniom, w ubiegłym roku na podstawie umów zawartych z Sosnowieckim Szpitalem Miejskim Sp. z o.o. w restrukturyzacji wdrożono dwa programy: jeden adresowany do osób dorosłych pn. „Program zwiększania dostępności do leczenia osób uzależnionych oraz wsparcia dla rodzin osób uzależnionych w Sosnowieckim Szpitalu Miejskim sp. z o.o. w restrukturyzacji, Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w roku 2024” oraz drugi, dedykowany dzieciom i młodzieży pn. „Ja OK, Ty OK” - Profilaktyka zaburzeń osobowości adresowana do dzieci i młodzieży. Realizatorami powyższych programów było Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień, działające w strukturze organizacyjnej sosnowieckiego szpitala.

„Program zwiększania dostępności do leczenia osób uzależnionych oraz wsparcia dla rodzin osób uzależnionych w Sosnowieckim Szpitalu Miejskim sp. z o.o. w restrukturyzacji, Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w roku 2024” realizowany był w formie ambulatoryjnej i oddziału dziennego. Pacjenci korzystali ze świadczeń takich jak: porady kwalifikacyjno – motywacyjne i konsultacyjne, sesje wsparcia psychospołecznego, sesje psychoedukacji prozdrowotnej, sesje terapii pary/rodzinnej i sesje wsparcia dziennego (oddziału dziennego). Ogółem w ramach realizowanego programu przyjęto 828 osób, w tym do programu zakwalifikowano 411 mężczyzn i 417 kobiet. Po raz pierwszy zgłosiło się 469 osób, 359 osób kontynuowało terapię odwykową podjętą w latach poprzednich. W programie terapii odwykowej w ramach oddziału dziennego uczestniczyło w sumie 59 osób uzależnionych od alkoholu, spośród których 39 pacjentów ukończyło pełny cykl i kontynuowało leczenie w trybie ambulatoryjnym. W strukturze epidemiologicznej najliczniejszą grupę wśród uczestników programu stanowiły osoby uzależnione i nadużywające alkoholu. Drugą liczną grupą były osoby z tzw. syndromem DDA. W 2024 roku zauważalny był także wzrost liczby osób współuzależnionych. Na realizację programu przeznaczono kwotę 700 000,00 złotych.

Program „Ja OK, Ty OK” - Profilaktyka zaburzeń osobowości adresowana do dzieci i młodzieży objął pomocą 84 osoby, w tym 22 jako osoby bliskie. Grupa pacjentów z rozpoznaniem nadużywania to 38 osób. Ze względu na wiek, w grupie dzieci/młodzieży 9 osób miało mniej niż 9 lat, 20 osób miało 10 - 14 lat, 25 osób miało 15 - 18 lat, a 8 osób miało powyżej 18 lat. Pacjenci korzystali z takich form pomocy jak: porady kwalifikacyjno - motywacyjne, psychospołeczne interwencje indywidualne, sesje wsparcia psychospołecznego, interwencje profilaktyczne, sesje psychoterapii rodzinnej. Miały miejsce także sesje wsparcia środowiskowego, będące formą oddziaływań grupowych, prowadzonych w środowisku szkolnym, w związku z pojawiającymi się doniesieniami o nadużywaniu substancji psychoaktywnych przez uczniów. 10 świadczeń grupowej interwencji środowiskowej odbyło się z uczniami Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 14 i Szkoły Podstawowej nr 40. Spośród 62 uczestników programu „Ja OK, Ty OK”: 20 osób skierowano na psychospołeczne interwencje indywidualne, 4 osoby skierowano na sesje terapii rodzinnej, 1 osobę na sesję wsparcia psychospołecznego. Cennym elementem programu były konsultacje lekarza psychiatry dzieci i młodzieży. Na realizację programu wydatkowano kwotę 102 000,00 złotych.

Konsekwentnie od lat trwa współpraca z placówkami leczenia odwykowego w systemie ambulatoryjnym, jak i stacjonarnym. Z leczenia niestacjonarnego w Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień Sosnowieckiego Szpitala Miejskiego Sp. z o.o. w restrukturyzacji skorzystało w sumie 417 osób uzależnionych, z tego 277 mężczyzn. 45 mieszkańców Sosnowca było hospitalizowanych w Sosnowieckim Szpitalu Miejskim Sp. z o.o. w restrukturyzacji z tytułu choroby alkoholowej lub chorób współistniejących, będących następstwem choroby alkoholowej. Odnotowano 13 zgonów mieszkańców z powodu choroby alkoholowej.

W ubiegłym roku w Zagłębiowskim Szpitalu Klinicznym w Czeladzi przebywało w związku z nadużywaniem alkoholu 85 pacjentów z Sosnowca, w tym 7 kobiet oraz 25 osób z powodu zażywania innych substancji psychoaktywnych.

W placówkach leczenia odwykowego o charakterze stacjonarnym w 2024 roku podjęło leczenie ogółem 96 mieszkańców Sosnowca:

- a) w Klinicznym Szpitalu Psychiatrycznym SPZOZ w Rybniku - 1 kobieta,
- b) w Centrum Psychiatrii w Katowicach na Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu - 26 mieszkańców, w tym 7 kobiet,
- c) w Centrum Psychiatrii w Katowicach na Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Skoczowie - 5 mieszkańców,
- d) w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Gorzycach - 35 osób, w tym 1 kobieta,
- e) w Wojewódzkim Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublińcu - 17 osób, w tym 1 kobieta,
- f) w Szpitalu Psychiatrycznym w Toszku - 1 mężczyzna,
- g) w Ośrodku Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zespołu Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. - 11 osób, w tym 4 kobiety.

Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Parzymiechach odmówił podania liczby mieszkańców objętych leczeniem odwykowym, z uwagi na duży zakres realizowanych obowiązków.

Przedstawione dane dotyczące liczby leczonych nie obrazują faktycznej skali problemu, gdyż znaczna część osób doznających zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu nie podejmuje leczenia lub podejmuje leczenie poza województwem śląskim.

W Centrum Zdrowia Dziecka i Rodziny im. Jana Pawła II w Sosnowcu Sp. z o.o. z powodu użycia substancji psychoaktywnych przez osoby nieletnie hospitalizowanych było w sumie 43 dzieci, będących mieszkańcami Sosnowca, z tego 24 dzieci po spożyciu alkoholu, a 19 po innych substancjach chemicznych.

W ramach wspierania działalności środowisk wzajemnej pomocy osób uzależnionych, na podstawie postępowania konkursowego, ogłoszonego zgodnie z ustawą o zdrowiu publicznym, w minionym roku zrealizowano pięć programów dla osób dorosłych z problemem alkoholowym i ich rodzin:

1. „Kluczem do przyszłości jest trzeźwość” – program Sosnowieckiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Ad Astra”,
2. „Trzeźwa rodzina naszym celem” – program Sosnowieckiego Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich „Dromader”,
3. „Trzeźwość Radością Życia” – program Sosnowieckiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Przebudzenie”,
4. „Wspólnie możemy więcej” – program Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich „Uwolnienie”.

Programy miały charakter informacyjny i edukacyjny, adresowany do członków stowarzyszeń, ich rodzin oraz do mieszkańców Sosnowca. Nadrzędnym celem wdrożonych programów była promocja trzeźwości, zachęcanie do podjęcia leczenia odwykowego, identyfikowanie osób z problemem alkoholowym, wsparcie procesu zdrowienia i rehabilitacji, zapobieganie nawrotom i nauka życia bez alkoholu. Względem mieszkańców Sosnowca, niebędących jeszcze członkami stowarzyszeń prowadzona była praca konsultacyjno - informacyjna w ramach tzw. pierwszego kontaktu. Osobom zgłaszającym się do stowarzyszeń udzielane było wsparcie, zachęcające do abstynencji i powrotu do aktywności społecznej, zawodowej i uprządkowania życia rodzinnego. Z programów skorzystało ogółem 320 osób. Po raz pierwszy stowarzyszenia abstynenckie w ramach otrzymanego dofinansowania świadczyły profesjonalne wsparcie psychologiczne. Na przestrzeni minionego roku udzielono w sumie 751 porad psychologicznych. Ta forma pomocy spotkała się z olbrzymim zainteresowaniem ze strony osób uzależnionych i współuzależnionych.

Członkowie stowarzyszeń abstynenckich (oraz ich rodziny) w okresie od 30 kwietnia do 5 maja 2024 roku brali również udział w XXXIII Ogólnopolskim Wiosennym Zlocie Rodzin Abstynenckich – Tatry 2024 w Małym Cichym.

W ubiegłym roku miał miejsce „Festyn środowisk trzeźwościowych miasta Sosnowca”, sprzyjający integracji, a zarazem będący okazją do zaprezentowania mieszkańcom oferty i zakresu wsparcia świadczonego przez abstynentów. W festynie wzięło udział około 250 osób.

Odbyły się także dwie uroczystości rocznicowe: XXXV rocznica działalności Sosnowieckiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Ad Astra” oraz XXV rocznica Sosnowieckiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Przebudzenie”.

Łączny koszt dofinansowania stowarzyszeń abstynenckich wyniósł w 2024 roku 323 998,71 złotych. Promując działalność sosnowieckich klubów, świadczących pomoc i wsparcie osobom i rodzinom w kryzysie alkoholowym zakupiono za kwotę 2 841,30 złotych zaprojektowane w tym celu roll-up. Towarzyszą one miejskim imprezom plenerowym, by poprzez umieszczone na nich dane teleadresowe klubów, zachęcać i zapraszać mieszkańców do skorzystania z oferty stowarzyszeń abstynenckich.

Działania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych prowadzone były także w Izbie Wytrzeźwień w Sosnowcu, gdzie z osobami opuszczającymi Izbę prowadzono rozmowy informujące o szkodliwości nadużywania alkoholu, a w szczególnych przypadkach motywowano osoby do kontaktu z podmiotami leczniczymi w zakresie uzależnień. W Izbie realizowany był program edukacyjno -

interwencyjny, wykonywany przez specjalistów z zakresu uzależnień, którego celem było motywowanie osób opuszczających Izbę do tzw. redukcji szkód związanych z używaniem/nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych, a także ze stosowaniem przemocy domowej. Terapeuci uzależnień wskazywali skutki nadużywania alkoholu, udzielali porad i wsparcia psychicznego, informowali o metodach i miejscach leczenia odwykowego, kierowali do poradni odwykowych ambulatoryjnych, ośrodków stacjonarnych, grup AA, przekazywali informatory o chorobie alkoholowej i sposobach rozwiązywania problemów alkoholowych. Terapeuci uzależnień przeprowadzili ogółem 785 rozmów konsultacyjnych, w tym z 378 mieszkańcami Sosnowca (343 rozmów z mężczyznami i 35 rozmów z kobietami). Koszt programu wyniósł 32 800,00 złotych.

Kontynuowano realizację programu informacyjno – edukacyjnego „Zmiana moją szansą”, mającego na celu przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób z problemem alkoholowym i bezdomnością. Celem programu było motywowanie do podjęcia abstynencji lub ograniczenia picia napojów alkoholowych, uwzględniających treningi umiejętności osobistych i społecznych. Programem objęto osoby bezdomne korzystające z Ogrzewalni przy ulicy Piotrkowskiej 23 (131 osób, w tym 122 mężczyzn i 9 kobiet) i/lub Łaźni przy ulicy Piotrkowskiej 17 (66 osób, w tym 62 mężczyzn i 4 kobiety). Z wszystkimi uczestnikami programu przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne, zachęcające do skorzystania z pomocy leczenia odwykowego, ośrodków wsparcia, czy pomocy społecznej. Wyraźnie widać, iż z tej formy wsparcia korzystają w zdecydowanej większości mężczyźni. Ogrzewalnię i łaźnię prowadzi Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia. W 2024 roku na programy te przeznaczono ogółem 93 528,44 złotych.

Mając na uwadze zabezpieczenie potrzeb osób bezdomnych - dotkniętych problemem uzależnienia, a jednocześnie wymagających z uwagi na swój stan zdrowia usług pielęgnacyjnych, w minionym roku od 25 czerwca wdrożono program „W drodze do samodzielności”. Realizatorem powierzonego zadania zostało Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia w Sosnowcu. Schronisko dla osób bezdomnych z usługami pielęgnacyjnymi uruchomiono w budynku Sosnowieckiego Szpitala Miejskiego Sp. z o.o. w restrukturyzacji przy ulicy Szpitalnej 1. Podejmowane w ramach programu działania miały charakter profilaktyczno-interwencyjny, edukacyjny, wspierająco-aktywizujący i korekcyjny. Zabezpieczały doraźne potrzeby opiekuńcze i zdrowotne, zapobiegające degradacji biologicznej i społecznej. Gwarantowały nocleg, dostęp do posiłków, środków higieny osobistej. Podopieczni schroniska podlegali aktywizacji społecznej, zmierzającej do redukcji szkód spowodowanych nadużywaniem alkoholu. W ramach programu pomoc uzyskało 28 osób, spośród nich: 4 mieszkańców z uwagi na powrót do zdrowia zostało przemieszczonych do Ośrodka dla osób bezdomnych przy ulicy Piotrkowskiej 19, 5 pensjonariuszy wróciło do swoich dotychczasowych miejsc zamieszkania, 1 mieszkaniec zamieszkał w mieszkaniu chronionym w Sosnowcu, 4 osoby otrzymały pobyt w innych ośrodkach – Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym i domach pomocy społecznej. Na realizację programu wydatковано 500 000,00 złotych z opłaty tzw. „małpkowej”.

W ramach kolejnych zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w 2024 roku realizowane były cele dotyczące **udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.**

Nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych przez jednego członka rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Rodzi poważne problemy i jest przyczyną

cierpienia dorosłych i dzieci. Często to rodziny osób pijących/używających szkodliwie substancji psychoaktywnych i uzależnionych zgłaszają się do różnych instytucji udzielających pomocy z oczekiwaniem zmotywowania bliskich im osób do podjęcia leczenia z powodu uzależnienia.

Grupą doświadczającą największych deficytów rozwojowych, związanych z występowaniem problemu alkoholowego w rodzinie są dzieci. Jak podaje Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Polsce 943 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat ma rodziców borykających się z trudnościami wynikającymi z picia. Populacja ta stanowi ok. 13% tej grupy wiekowej. Dzieci te ze względu na kumulację czynników ryzyka (obciążenia genetyczne, niekorzystne środowisko rozwoju, zaniedbania wychowawcze i opiekuńcze, nieprawidłowe normy i wzorce rodzinne oraz środowiskowe) są szczególnie narażone na podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym wczesną inicjację alkoholową.

Mając na uwadze powyższe gmina Sosnowiec od szeregu już lat prowadzi grupy socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Socjoterapia jest stosowana wobec dzieci z objawami niedostosowania społecznego, nieradzących sobie w kontaktach rówieśniczych, wykazujących zachowania agresywne i destrukcyjne. Dzięki prowadzonym zajęciom uczniowie odbudowują wiarę we własne siły i możliwości, uczą się radzić sobie w trudnych momentach, odzyskują poczucie własnej wartości i akceptują siebie, by w ten sposób poradzić sobie w dorosłym życiu. Socjoterapia modeluje umiejętności: rozpoznawania emocji, postępowania w sytuacjach kryzysowych, pełnienia różnych ról społecznych: syna, córki, siostry, brata, (klasy szkolnej, grupy przyjaciół), stawiania sobie celów i wyznaczania priorytetów w każdej z odgrywanych ról, komunikowania się i stosowania technik pracy umysłowej.

W I półroczu 2024 roku w 12 szkołach podstawowych funkcjonowało 20 grup socjoterapeutycznych, natomiast w II półroczu w 11 szkołach podstawowych było 17 grup. Zmniejszenie liczby grup było związane z brakiem zabezpieczenia pedagogicznego - nauczyciel prowadzący zajęcia musi mieć ukończone studia podyplomowe z zakresu socjoterapii. Każda grupa socjoterapeutyczna adresowana była do dzieci w wieku 7-10 lub 11-13 lat. W grupie uczestniczyło, zgodnie z zawartym powierzeniem od 10 do 12 uczniów. Spotkania odbywały się dwa razy w tygodniu w wymiarze 2 godzin lekcyjnych. W trakcie zajęć realizowany był autorski program socjoterapeutyczny, uwzględniający potrzeby uczniów z danej szkoły, po przeanalizowaniu ich sytuacji wychowawczej i rodzinnej. Zgodę na zajęcia zawsze wyrażał rodzic/opiekun ucznia. Kwalifikacji do udziału w grupie socjoterapeutycznej dokonywał dyrektor szkoły na wniosek wychowawcy klasy i po akceptacji pedagoga/psychologa szkolnego. Uczniowie podczas spotkań mieli zapewniony posiłek.

Wykaz szkół wraz z liczbą grup socjoterapeutycznych:

Lp	Nazwa szkoły	Liczba grup	
		I półrocze	II półrocze
1	Szkoła Podstawowa Nr 3	2	2
2	Szkoła Podstawowa Nr 8	2	2
3	Szkoła Podstawowa Nr 16	0	1
4	Szkoła Podstawowa Nr 17	2	2
5	Szkoła Podstawowa Nr 18	2	2
6	Szkoła Podstawowa Nr 21	1	1
7	Szkoła Podstawowa Nr 22	1	0
8	Szkoła Podstawowa Nr 23	1	1
9	Szkoła Podstawowa Nr 27	3	0
10	Szkoła Podstawowa Nr 29	1	1
11	Szkoła Podstawowa Nr 39	2	2
12	Szkoła Podstawowa Nr 38	2	2
13	Szkoła Podstawowa Nr 47	1	1
Razem		20	17

Łączny koszt funkcjonowania grup socjoterapeutycznych wyniósł 476 790,55 złotych i obejmował: koszt wynagrodzenia dla socjoterapeutów, zakup materiałów i wyposażenia, zakup artykułów spożywczych, wyjścia do kina/teatru oraz dofinansowanie do studiów podyplomowych dla jednego nauczyciela ze Szkoły Podstawowej nr 38 w Sosnowcu.

Zabezpieczając podnoszenie kompetencji nauczycieli, pracujących z dziećmi i młodzieżą zarówno w obszarze profilaktyki uniwersalnej, jak i wskazującej przeprowadzono liczne szkolenia, których realizatorem było Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sosnowcu. W okresie od marca do grudnia 2024 roku zorganizowano szkolenia w trybie stacjonarnym, jak i online, dedykowane zarówno do nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych oraz rodziców. Przeprowadzone szkolenia umożliwiły nauczycielom nabycie uprawnień do realizacji rekomendowanych przez Ministerstwo Zdrowia i Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom programów profilaktycznych jak: „Przyjaciele Zippiego” i „Fantastyczne możliwości”. W sumie Centrum Doskonalenia Nauczycieli przeszkoliło w zakresie powyższych programów 23 nauczycieli, którzy zrealizowali program „Fantastyczne możliwości” w 8 szkołach z 296 uczniami, a program „Przyjaciele Zippiego” w 8 przedszkolach i 2 szkołach podstawowych z 241 dziećmi. Na ten cel wydatkowano 12 036,03 złotych.

Wyposażenie nauczycieli w certyfikowane umiejętności wdrażania programów rekomendowanych pozwala na stałe przeprowadzanie zajęć z nowymi grupami przedszkolaków i uczniów, bez konieczności zlecania takiego zadania firmom zewnętrznym, co skutecznie obniża koszty działań profilaktycznych.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli zrealizowało ponadto poniższe programy informacyjno - edukacyjne oraz warsztaty umiejętności wychowawczych:

Nazwa programu	Liczba uczestników		Koszt realizacji w złotych
	Liczba nauczycieli	Liczba rodziców	
Iskra odporności.	12	0	4 800,00
Neurobiologia konfliktu z nastolatkiem. Dlaczego tak trudno zrozumieć uczniów i własne dziecko?	52	42	3 500,00

O traumie i jej konsekwencjach w środowisku wychowawczym.	51	36	3 500,00
Słowa są oknami lub ścianami.	14	0	4 050,00
Wirtualny świat dzieci i młodzieży.	326	154	4 900,00
Jak wdrażać Standardy Ochrony Małoletnich.	2 208	0	3 600,00

W ramach przeszkolenia realizatorów programu profilaktycznego „Iskra odporności” przeprowadzono w 8 szkołach podstawowych (Szkoła Podstawowa nr: 12, 33, 32, 25, 20, 37, 47, 36) zajęcia wspierające odporność psychiczną uczniów, wzmacniające ich umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, stresem i wyzwaniami codziennego życia. W programie uczestniczyło 202 dzieci.

Program profilaktyczny „Słowa są oknami lub ścianami” został wdrożony w 10 szkołach dla 280 uczniów (Szkoła Podstawowa nr: 10, 12, 19, 30, 32, 33, 46, Zespół Szkół Elektronicznych i Informatycznych, VI Liceum Ogólnokształcące im. J. Korczaka, III Prywatne Liceum Ogólnokształcące).

W sumie ze spotkań i warsztatów organizowanych przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sosnowcu skorzystało 2 686 osób, za łączną kwotę 24 350,00 złotych.

W celu zaprezentowania innowacyjnego sposobu wspierania rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci i młodzieży, zorganizowana została 10 grudnia 2024 roku konferencja, poświęcona metodzie Kids'Skills – Dam radę!. Stworzony przez fińskiego psychiatrę dr Bena Furmana program charakteryzuje się wysoką skutecznością w procesie zdobywania pożądaných umiejętności przez uczniów i przezwycięzania ich problemów. W konferencji wzięło udział 337 uczestników, w tym: nauczyciele, pedagodzy i psycholodzy. Koszt spotkania wyniósł 6 000,00 złotych.

Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiskowym, gwarantującym dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym zwiększony dostęp do zajęć socjoterapeutycznych, kompensacyjnych i kulturalno-sportowych, w ubiegłym roku dofinansowano dwa programy profilaktyczne, realizowane w świetlicach środowiskowych:

- a) program z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia „Sięgnij po zdrowie”, realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży "Dom Aniołów Stróżów”,
- b) program profilaktyczno-wychowawczy dla dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, realizowany przez Fundację Epikur.

W świetlicy Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży "Dom Aniołów Stróżów”, przy ulicy Czołgistów 5 dzieci korzystały z systematycznej pomocy wychowawczej i terapeutycznej. Miały zapewnioną opiekę w godzinach popołudniowych, gwarantującą zagospodarowanie czasu wolnego, rozwijanie własnych zainteresowań i kształtowanie postaw prospołecznych. Dzieciom pokazywano pozytywne strony życia rodzinnego, wpajano szacunek do rodziców i członków rodzin. Stworzenie alternatywnego środowiska rozwojowego pomagało dzieciom przezwycięzać trudności i niepowodzenia szkolne, skorygować zachowania aspołeczne, rozwijać zdolności i pasje poprzez organizowanie różnorodnych zajęć dodatkowych jak zajęcia plastyczne, taneczne, sportowe. Prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne dotyczyły zagadnień poświęconych przeciwdziałaniu agresji, sposobom radzenia sobie z negatywnymi emocjami i stresem, komunikacji, umiejętności mówienia i słuchania, szacunku i tolerancji wobec innych ludzi i ich przekonań oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, narkotyków i nikotyny.

W ramach programu „Sięgnij po zdrowie” zrealizowano wiele różnorodnych działań, w tym:

- a) ferie z Aniołami, trwające od 29 stycznia do 11 lutego,
- b) Anielskie Lato w okresie od 24 czerwca do 30 sierpnia, w tym tydzień baśni i postaci baśniowych, tydzień detektywistyczny, tydzień magii czarów i tajemniczych przygód, tydzień świata natury, tydzień odkrywania talentów, tydzień eksperymentów, tydzień fotograficzny, tydzień kuchni i kultury świata, tydzień gier planszowych i podwórkowych, tydzień kultury Śląska,
- c) zajęcia profilaktyczno - edukacyjne: „Anielska kuchnia”, „Health&Beauty”, „Biały ząbek”,
- d) zajęcia socjoterapeutyczne, obejmujące w sumie 86 godzin pracy z 28 uczestnikami,
- e) zajęcia ruchowe, rekreacyjno - sportowe,
- f) elementy pracy ulicznej, w tym dyżury uliczne, zajęcia animacyjne będące formą pracy środowiskowej, dedykowanej dzieciom i młodzieży - nieuczęszczającym na zajęcia stałe do świetlicy. W ciągu 80 godzin streetworkingu rozmawiano ze 149 dzieci, a z 111 zajęć animacyjnych skorzystało 103 dzieci i młodzieży,
- g) pomoc w nauce, skierowaną do 29 wychowanków, którym udzielono w sumie 151 godzin wsparcia dydaktycznego,
- h) spotkania z rodzicami, społecznością lokalną, poświęcone najczęstszym problemom wychowawczym. Zorganizowano 6 spotkań informacyjno – edukacyjnych, w których uczestniczyło 16 rodziców i opiekunów,
- i) dożywianie w postaci podwieczorku, w oparciu o uzyskane fundusze z programu „Żółty talerzyk”.

W sumie świetlica „Dom Aniołów Stróżów” objęła pomocą i wsparciem 149 uczestników. Łączny koszt zadania wyniósł *200 000,00 złotych*.

W marcu 2024 roku funkcjonować zaczęła świetlica środowiskowa, zlokalizowana przy ulicy Jodłowej 4, prowadzona przez Fundację Epikur. Zajęcia świetlicowe obejmowały:

- a) codzienną pomoc w nauce, w tym odrabianie prac domowych,
- b) zajęcia pedagogiczno-wychowawcze, 4 godziny dziennie przez 5 dni w tygodniu,
- c) zajęcia profilaktyczne i socjoterapeutyczne, w wymiarze 2 godzin tygodniowo,
- d) zajęcia integracyjne,
- e) wsparcie psychologiczne w postaci indywidualnych i grupowych spotkań z psychologiem, w wymiarze 2 godzin tygodniowo,
- f) codzienny trening kulinarny,
- g) zajęcia sportowo-rekreacyjne.

Ważnym elementem działań świetlicy była stała współpraca z rodzicami i opiekunami dzieci. W przypadkach występowania u podopiecznych niepokojących, czy ryzykownych zachowań, pracownicy świetlicy nawiązywali natychmiastowy kontakt z rodzicami, celem omówienia działań zaradczych, przeciwdziałających zaistniałemu problemowi.

Świetlica Fundacji Epikur objęła pomocą 40 dzieci, otrzymując na ten cel *70 000,00 złotych*.

Przygotowując się do uruchomienia od marca 2024 roku świetlicy środowiskowej przy ulicy Jodłowej 4 ze środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi wydatkowano kwotę *75 999,41 złotych* na zakup niezbędnego wyposażenia kuchni i pomieszczeń świetlicowych.

Integralnym elementem całorocznej pracy z dziećmi było dofinansowanie wyjazdu na letnie kolonie socjoterapeutyczne. Organizatorem zeszłorocznych kolonii był Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska, który zorganizował obóz w Zakopanem dla 84 osób. Łączny koszt przedsięwzięcia wyniósł 36 000,00 złotych.

Ważnym ogniwem w systemie pomocy i wsparcia osób doświadczających trudności, będących często następstwem nadużywania alkoholu przez jednego z członków rodziny jest Ośrodek Interwencji Kryzysowej, mieszczący się w Sosnowcu przy ulicy Kraszewskiego 21. W minionym roku ze środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi wydatkowano kwotę 1 235 064,72 złotych z przeznaczeniem na realizację programu obejmującego: pomoc w formie schronienia, pomoc terapeutyczną, psychologiczną i prawną, konsultacje psychologiczne, mediacje rodzinne, konsultacje indywidualne, terapię i spotkania wspierające, konsultacje par, konsultacje dla rodzin i pomoc prawną.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej adresował swoje wsparcie i pomoc mieszkańcom Sosnowca, bez względu na wiek, płeć, wykształcenie oraz sytuację materialną. Pomoc udzielana była nieodpłatnie. Różnymi formami pomocy objęto co najmniej 1 101 uczestników programu. Ze wsparcia w postaci pobytów czasowego schronienia skorzystały 52 osoby (21 rodzin). Udzielono 719 porad telefonicznych, odnotowano 126 interwencji, przeprowadzono 98 konsultacji prawnych dla 65 osób i 32 konsultacje psychologiczne dla 32 osób. W spotkaniach wspierających, będących kontynuacją podjętych interwencji oraz w konsultacjach dla par/ małżeństw wzięło udział 53 osoby. Najczęstszym powodem udzielanej przez Ośrodek pomocy była przemoc domowa.

Zadania w zakresie procedury „Niebieska Karta”, przeciwdziałającej przemocy domowej i chroniącej osoby doznające różnych form przemocy realizuje między innymi Miejski Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w skład którego wchodzi przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach współpracy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych założyła i przekazała do Zespołu 13 Niebieskich Kart.

W minionym roku realizowany był przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu program „Schronienie na lata to dom mama tata – patrol przyjazny dziecku”. Celem programu było patrolowanie rodzin objętych monitoringiem pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, czy pracowników oświaty - z uwagi na występujące wcześniej w rodzinie sytuacje kryzysowe, zagrażające zdrowiu i życiu dziecka. W skład patrolu przyjaznego dziecku wchodził zawsze pracownik socjalny oraz policjant. Patrol działał trzy razy w tygodniu w godzinach od 16.00 do 22.00 (piątek, sobota i jeden tzw. dzień ruchomy). W sytuacji zgłoszenia bezpośredniego zagrożenia, patrol podejmował interwencję. Od lipca do grudnia 2024 roku odbyły się 133 patrole wyjazdowe. Odnotowano 16 interwencyjnych zabezpieczeń dzieci na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Najczęściej zgłaszane interwencje dotyczyły nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, w tym zaniedbań opiekuńczo - wychowawczych. Realizacja programu kosztowała 27 811,39 złotych.

Picie alkoholu wpływa niekorzystnie nie tylko na zdrowie, lecz powoduje także kłopoty związane z prawidłowym funkcjonowaniem w społeczeństwie. Podejmując działania zmierzające do udzielania rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, kompleksowej pomocy psychospołecznej i prawnej, realizowane były zadania polegające na **zmniejszaniu ilości i dolegliwości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego.**

Konsekwencją życia z osobą nadużywającą alkoholu może być współzależnienie, które nie jest chorobą, lecz utrwaloną reakcją na przewlekłą i niszczącą sytuację życiową wynikającą z picia osoby bliskiej, ograniczającą w istotny sposób swobodę wyboru postępowania, prowadzącą do pogorszenia własnego stanu i utrudniającą realistyczne i skuteczne rozwiązanie problemów osobistych i problemów rodziny jako całości. Osoba współzależniona koncentruje się na szukaniu sposobu picia partnera, nieświadomie przejmując odpowiedzialność i kontrolę za jego funkcjonowanie, co w efekcie utrwala problemem alkoholowy w rodzinie.

Alkoholizm i narkomania są jednymi z przesłanek otrzymania wsparcia z ustawy o pomocy społecznej. W ubiegłym roku z tytułu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny świadczenia finansowe z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu otrzymały w sumie 162 rodziny (206 osób) na kwotę 1 133 301 złotych. Stanowili oni 6% wszystkich rodzin korzystających z pomocy materialnej na podstawie ustawy o pomocy społecznej. W związku z problemem narkomanii pomoc finansową otrzymało 20 rodzin (33 osoby). Oprócz wsparcia finansowego podopieczni Ośrodka Pomocy Społecznej objęci byli pracą socjalną. Pracownicy socjalni w ramach swoich kompetencji przygotowywali wszechstronny plan pomocy, przekazując rodzinie informacje o przysługujących świadczeniach, udzielając pomocy finansowej w postaci zasiłków, wskazując miejsca i instytucje pomagające w rozwiązaniu problemów alkoholowych, monitorując efekty podejmowanych działań. Łącznie z pracy socjalnej skorzystało 177 osób, w tym z tytułu alkoholizmu i narkomanii:

- a) 4 osobom przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- b) 17 osób otrzymało usługi opiekuńcze,
- c) 12 osób przybywało w Ośrodku dla Bezdomnych przy ulicy Piotrkowskiej 19,
- d) 52 osoby korzystały z Noclegowni Caritas przy ulicy Kaliskiej 25.

Ważnym elementem działań zmierzających do ochrony rodziny przed dolegliwościami, będącymi skutkiem nadużywania alkoholu była procedura zobowiązania do leczenia odwykowego, prowadzona przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W minionym roku złożonych zostało 259 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym, wszczynających procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego. Najwięcej wniosków tj. 159 zostało złożonych przez Policję. Z inicjatywy rodziny wszczęto 45 spraw, z inicjatywy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – 26, przez kuratorów sądowych – 12, przez Zespół Interdyscyplinarny – 11, przez Prokuraturę Rejonową – 2, natomiast przez innych wnioskodawców – 4 sprawy. Na wniosek zespołu ds. orzekania na badania do biegłego specjalisty terapii uzależnień i biegłego psychiatry, orzekających o stopniu uzależnienia od alkoholu, skierowano 98 osób, z tego sporządzonych zostało 47 opinii. Spośród wszystkich przebadanych u 7 osób nie stwierdzono uzależnienia od alkoholu, wobec 34 mieszkańców wskazano leczenie ambulatoryjne, a wobec 6 osób leczenie stacjonarne. Łącznie biegli otrzymali wynagrodzenie w wysokości 16 920,00 złotych, co stanowi 360 złotych za jedną opinię.

Ponadto zespół ds. orzekania skierował do Sądu Rejonowego w Sosnowcu 63 wnioski o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, w tym 46 wniosków z opinią biegłych sądowych oraz 17 wniosków bez opinii tj. o doprowadzenie na badania biegłych przez Policję. Z tytułu przekazanych wniosków dokonano opłaty sądowej w wysokości 6 300,00 złotych tj. 100 złotych za jeden wniosek.

Łącznie miało miejsce 101 posiedzeń zespołu ds. orzekania, w trakcie których przeprowadzono 155 rozmów motywująco-interwencyjnych z osobami wobec których zaistniało podejrzenie, że są osobami nadużywającymi alkoholu oraz 118 rozmów z członkami rodzin osób zgłoszonych do Komisji.

68 osób zaproszonych przez zespół ds. orzekania zobowiązało się do podjęcia leczenia odwykowego w tym 61 osób podjęło leczenie w Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w Sosnowieckim Szpitalu Miejskim Sp. z o.o. w restrukturyzacji.

Dzieciństwo spędzone w rodzinie z problemem alkoholowym rzutuje na prawidłowy rozwój emocjonalny dzieci, będących świadkami lub uczestnikami konfliktów, agresji, niewydolności wychowawczej opiekunów. Często w życiu dorosłym czują się samotni, niezrozumiani, nie potrafią utrzymać bądź nawiązać satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi. Osoby z syndromem DDA zaprzeczają problemom, wypierają z pamięci to co złe, co sprawia ból. W zeszłym roku Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień Sosnowieckiego Szpitala Miejskiego Sp. z o.o. w restrukturyzacji udzieliło ogółem 179 osobom świadczeń medycznych z tytułu rodzinnego obciążenia nadużywania alkoholu, w tym 131 kobietom i 48 mężczyznom. W tej grupie większość osób miała także rozpoznania współistniejące z kręgu zaburzeń lękowo – depresyjnych, zaburzeń osobowości oraz zaburzeń adaptacyjnych.

Głównym celem projektu było przepracowanie zapisu traumatycznych doświadczeń przejawiających się w obrazie postrzegania siebie i funkcjonowaniu. Założeniem procesu terapeutycznego było wyposażenie każdej osoby w narzędzia, poprawiające jakość życia i dające oparcie w samym sobie. Obniżano poziom lęku przed zidentyfikowaniem się z uzależnionym rodzicem, zbudowano poczucie bezpieczeństwa i wzrostu zaufania do siebie, zwiększono odporność na stres, zredukowano napięcia.

Kolejne działania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii miały na celu **zmniejszanie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego**. Konsekwencją nadużywania napojów alkoholowych jest oprócz degradacji życia rodzinnego i zawodowego także zakłócanie ładu i porządku publicznego.

Po spożyciu alkoholu dochodzi do pogorszenia koordynacji ruchowej, spowolnienia reakcji, błędnej oceny prędkości i odległości, pogorszenia pola widzenia. Jest to szczególnie ważne w przypadku prowadzenia pojazdów mechanicznych, wymagających dużej koncentracji i szybkiego reagowania. Ryzyko zagrożenia wypadkiem drogowym w zależności od stężenia alkoholu we krwi zwiększa się 7 razy przy stężeniu 0,5-1,0 promila, 31 razy przy stężeniu 1,0 do 1,5 promila i 128 razy przy stężeniu powyżej 1,5 promila.

Według danych Policji za 2024 rok uczestnicy ruchu (kierujący, piesi, pasażerowie) będący pod wpływem alkoholu uczestniczyli w 1 944 wypadkach drogowych, co stanowiło 9% ogółu wypadków. Śmierć w nich poniosło 258 osób (13,6% ogółu zabitych), a 2 176 osób odniosło obrażenia (8,8% ogółu rannych). W porównaniu do 2023 roku odnotowano o 6% mniej wypadków, o 32% mniej zabitych i o 4% mniej osób rannych.

Dane za 2024 rok, pozyskane z Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu w zakresie łamania prawa drogowego związanego ze spożywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych prezentuje poniższa tabela:

Rodzaj zdarzenia	Liczba
Liczba kolizji drogowych spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców	53
Liczba wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców	3
Liczba ujawnionych nietrzeźwych użytkowników dróg - kierowców	441
Liczba ujawnionych nietrzeźwych użytkowników dróg - pieszych	8
Liczba zabitych nietrzeźwych kierowców	0
Liczba zabitych nietrzeźwych pieszych	0
Ogólna liczba zabitych na drogach Sosnowca	4
Liczba ujawnionych kierowców pod wpływem środków odurzających	20

Z informacji otrzymanych od Straży Miejskiej w Sosnowcu wynika, iż na przestrzeni minionego roku nałożono 582 mandaty karne w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych oraz skierowano 98 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Sosnowcu.

W Areszcie Śledczym w Sosnowcu w związku z popełnieniem przestępstwa związanego z alkoholem w 2024 roku osadzonych zostało 44 mieszkańców miasta, a w związku z narkotykami 63 osoby.

W ubiegłym roku do Izby Wyrzeźwień w Sosnowcu przyjętych zostało ogółem 6 881 osób, w tym 15 osób nieletnich. 2 960 osób dorosłych dowiezionych zostało z terenu Sosnowca, co stanowi 43% wszystkich przyjęć. 1 328 klientów było mieszkańcami Sosnowca. W 2024 roku odnotowano pobyt 7 nieletnich mieszkańców miasta, w tym 4 chłopców. 454 osoby do Izby Wyrzeźwień doprowadziła Straż Miejska a 2 514 osób Komenda Miejska Policji w Sosnowcu.

Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela:

Dane za 2024 rok	mężczyźni	kobiety	ogółem
Liczba przyjęć do Izby Wyrzeźwień w Sosnowcu	5 943	923	6866
Liczba osób dowiezionych z terenu Sosnowca	2 591	369	2 960
Liczba mieszkańców Sosnowca przebywających na Izbie Wyrzeźwień w Sosnowcu	1 114	214	1 328
Liczba przyjęć osób nieletnich do Izby Wyrzeźwień w Sosnowcu	12	3	15
Liczba nieletnich dowiezionych z terenu Sosnowca	5	3	8
Liczba nieletnich mieszkańców Sosnowca	4	3	7

Nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy domowej. Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że w Polsce w 2024 roku policjanci wypełnili 59 174 formularzy „Niebieska Karta - A”. Odnotowano 86 920 osób doznających przemocy domowej, w tym 58% stanowiły kobiety, 30% małoletni i 12% mężczyźni. 25 704 osoby stosowały przemoc domową, będąc pod wpływem alkoholu, a 935 pod wpływem innej substancji psychoaktywnej. 296 osób było zarówno pod wpływem alkoholu, jak i innych substancji chemicznych.

Z danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Sosnowcu wynika, iż w ubiegłym roku policjanci założyli 257 „Niebieskich Kart”. 20 mieszkańców Sosnowca zostało zatrzymanych w Areszcie Śledczym w związku z przestępstwem związanym z przemocą domową.

Zmniejszając udział nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego w zeszłym roku nadal obowiązywała uchwała Nr 906/LXVI/2018 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 6 sierpnia 2018 roku, ograniczająca sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta w godzinach nocnych, tj. między godziną 24.00 a 6.00.

W Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpisano zadania mówiące o **zmniejszaniu rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym**. Na dzień 31 grudnia 2024 roku na terenie miasta obowiązywała uchwała Nr 904/LXVI/2018 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 6 sierpnia 2018 roku w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Sosnowca. Przyjęte limity wynoszą dla sprzedaży detalicznej 390 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz na piwo i 370 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu oraz 370 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu. Dla sprzedaży gastronomicznej określony został limit na poziomie 180 zezwoleń napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz na piwo i 120 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu oraz 120 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu.

Zgodnie z powyższą Uchwałą w Sosnowcu, według stanu na 31 grudnia 2024 roku funkcjonowały 122 lokale gastronomiczne i 330 sklepów posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2024 roku zespół ds. kontroli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwizytował 153 punkty sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem spełniania warunków sprzedaży, opiniując pozytywnie wnioski przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.

Podjmując działalność profilaktyczną i informacyjną w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wskazano między innymi na konieczność prowadzenia **edukacji publicznej w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym przeciwdziałającej wczesnej inicjacji alkoholowej i innych substancji psychoaktywnych u dzieci i młodzieży**.

Działania edukacyjne i informacyjne wzmacniają skuteczność innych narzędzi lokalnej polityki wobec substancji psychoaktywnych. W ramach powyższych zadań miasto kontynuowało kampanię „Bliżej Siebie”, której głównym przesłaniem było wzmacnianie więzi rodzinnych dzieci i rodziców, poprzez wspólnie, aktywnie spędzany czas wolny od nauki i pracy. Zajęcia na świeżym powietrzu pobudzały wyobraźnię i uczyły radzenia sobie z trudnościami. W trakcie zabawy można było poruszyć trudne dla dziecka tematy, lepiej poznać siebie nawzajem. Zabawy motywowały do działania, wspomagały rozwój psychoruchowy całej rodziny.

W kampanię wpisywały się programy profilaktyczno – integracyjne pn. „ Bliżej Siebie – Razem nad wodą” oraz program pn. „ Bliżej Siebie – Radość życia”. Celem programów było promowanie zdrowego stylu życia, wolnego od używek, dostarczenie pozytywnych wzorców rodzinnego spędzania czasu

wolnego, wzmacnianie więzi pomiędzy dziećmi a ich rodzicami, budowanie relacji koleżeńskich pomiędzy uczestnikami, uczenie umiejętności bezpiecznego i efektywnego korzystania ze sprzętów sportowych, radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych, niesienia pomocy innym. Programy realizowano w okresie od maja do grudnia ubiegłego roku. Adresowane były do mieszkańców, głównie rodzin z dziećmi.

Program pn. „Bliżej siebie – Razem nad wodą” był realizowany przy/na zbiornikach wodnych. Rodziny z dziećmi licznie odwiedzały kąpielisko Stawiki przy ulicy Kresowej, gdzie udostępniono dla dzieci i młodzieży w wieku 7 – 18 lat wodny tor przeszkód. Dla dzieci i młodzieży mieszkańców Sosnowca wejścia na wodny tor przeszkód był bezpłatny. Również dużym zainteresowaniem rodzin z dużymi i małymi dziećmi cieszyły się rodzinne spływy kajakowe, o czym świadczą komplety uczestników na każdym spływie. Zorganizowano pięć spływów kajakowych, które odbywały się na trasie Maczki – Trójkąt Trzech Cesarzy. Członkowie rodzin uczestniczących w spływach oprócz nabywania/doskonalenia umiejętności poruszania się kajakiem musieli również współpracować ze sobą w trudnych sytuacjach na wodzie, wzajemnie sobie pomagać, co sprzyjało umacnianiu wzajemnego zaufania, podejmowania szybkich i skutecznych decyzji, wspólnego rozwiązywania problematycznych kwestii, wzajemnej odpowiedzialności i racjonalnego przeżywania skutków rywalizacji, sukcesu i niepowodzenia. Okoliczności stworzone podczas spływów kajakowych sprzyjały budowaniu silnych więzi z bliskimi, których wzajemna pomoc i wsparcie dawało możliwość poradzenia sobie z zadaniami. Zajęcia na zbiornikach wodnych cieszyły się dużym zainteresowaniem: na wodny tor przeszkód na terenie Kąpieliska Stawiki wydano 2 544 wejściówek, w spływach kajakowych wzięło udział 250 uczestników, w zajęciach aguaspinningu i rekreacyjnej nauce pływania 160 osób, a z łódeczek typu paddler skorzystało 1 600 osób. W IV Sosnowieckiej 24-godzinnej Sztafecie Pływackiej uczestniczyło 250 osób. Całkowity koszt programu wyniósł 193 729,04 złotych, z tego 39 460, 99 złotych wydatkowano ze środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Program pn. „Bliżej Siebie – Radość życia ” realizowany był w formie cyklicznie odbywających się zajęć sportowych oraz w formie jednodniowych wydarzeń o charakterze rekreacyjno – sportowym. W okresie od maja do grudnia 2024 roku odbyło się 7 biegów rodzinnych, rodzinna sportowa sobota „Siła jest w nas”, wakacyjne zawody z rolkami, deskorolkami i hulajnogami, rodzinny rajd na orientację i rodzinna ślizgawka na lodowisku. W zajęciach rekreacyjno - sportowych wzięło udział 1 330 uczestników. Koszt tego programu wraz z materiałami promocyjnymi wyniósł 100 960,59 złotych.

Program „Bliżej siebie – Razem nad wodą” i „Bliżej Siebie – Radość życia” zrealizował Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sosnowcu.

W okresie przedświątecznym, szczególnie integrującym rodziny zrealizowano program „Bliżej siebie – święta razem”. Zorganizowana została Manufaktura św. Mikołaja, w trakcie której odbyło się szereg animacji i atrakcji dla dzieci z rodzicami. Główną częścią programu były aktywne animacje dla dzieci. Ogółem w programie wzięło udział 1 000 uczestników. Na ten cel wydatkowano 147 157,57 złotych.

Program „Bliżej siebie – święta razem” zrealizował Wydział Kultury i Promocji Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Zachęcając młodych ludzi do aktywności sportowej, spędzania czasu z dala od zachowań ryzykownych, sprzyjających wczesnej inicjacji alkoholowej, sięgania po substancje psychoaktywne (dopalacze) - zagrażające zdrowiu i życiu, w minionym roku sfinansowano projekt Marcin Gortat Camp 2024. Współdziałanie i współzawodnictwo sportowe promuje trzeźwość i ogranicza zachowania agresywne.

Uczestnicy Gortat Camp mieli okazję wyładować podczas zajęć nadmiar energii, rozładować napięcia w sposób kontrolowany, celowy i z pożytkiem dla rozwoju psychofizycznego. Spotkanie przyczyniło się do integracji dzieci i młodzieży, było doskonałą okazją, by pokazać, jak radzić sobie z różnymi emocjami i reagować na zachowania innych oraz jak aktywnie i zdrowo spędzać czas wolny. Na ten cel wydatkowano 100 000,00 złotych. W projekcie uczestniczyło 120 dzieci.

Ważnym elementem kampanii „Blżej siebie” był ponownie program realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu - „Otwórz serce - daj dom”, promujący rodzicielstwo, w tym również rodzicielstwo zastępcze. Program informował mieszkańców o potrzebach dzieci, o wartości więzi rodzinnych, o pieczy zastępczej oraz poszukiwał kandydatów na nowe rodziny zastępcze dla dzieci z Sosnowca, pozbawionych właściwych warunków wychowawczych. Przeprowadzona kampania reklamowa za pośrednictwem YouTube, Facebooka, Instagrama, TikToka odnotowała łącznie 7 721 326 wyświetleń. W wyniku prowadzonych działań pozyskano pięć rodzin zastępczych zawodowych oraz jedną rodziną zastępczą zawodową, pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. Umieszczono tam 22 dzieci. Jedna rodzina zastępcza zawodowa przekształciła się w rodzinny dom dziecka, oferując schronienie 5 dzieciom. Koszt programu wyniósł 50 000,00 złotych. Kampania przyczyniła się do wzrostu poczucia niezgody na krzywdę dziecka oraz zwróciła uwagę na problemy uzależnień w rodzinach, w których przebywają dzieci, co znalazło odzwierciedlenie w zgłoszeniach telefonicznych, listach, e-mailach zgłaszających ten problem do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu.

Nowym przedsięwzięciem zainicjowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w II półroczu minionego roku był program „Zadzwoń, powiedz, pomożemy”. Stanowił odpowiedź na zgłaszane przez pracowników socjalnych, kuratorów społecznych i sądowych oraz policjantów zapotrzebowanie na uruchomienie miejskiego telefonu zaufania (numer telefonu: 502 911 911). Program zapewniał szybkie i skuteczne wsparcie w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej związanej z przemocą w rodzinie. Pod bezpłatny i bezpieczny numer telefonu mogli dzwonić wszyscy mieszkańcy Sosnowca, w tym osoby małoletnie, które doświadczyły zachowań zagrażających ich zdrowiu fizycznemu i psychicznemu. Odbierający telefon specjaliści reagowali i edukowali, udzielając wsparcia emocjonalnego oraz informacji o istniejących w gminie zasobach instytucjonalnych, zapewniających pomoc. Z tej formy pomocy skorzystało 19 osób. Koszt programu wyniósł 16 543,01 złotych.

Nadal kontynuowana była przez Centrum Usług Wspólnych i Wsparcia w Sosnowcu realizacja programu profilaktyczno-edukacyjnego „Nie pal przy mnie proszę – używki, nie dla mnie”, mającego na celu między innymi: uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia, kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie, uświadomienie dzieciom i dorosłym, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia, uwrażliwienie dzieci i dorosłych na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem, wzmocnienie samooceny uczestników programu, wykształcenie umiejętności skutecznego odmawiania (asertywności), czy radzenia sobie ze stresem. W celu umożliwienia realizacji programu przez uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu oraz uczestników zajęć Środowiskowego Domu Samopomocy z niepełnosprawnością intelektualną, wydatkowano kwotę 569 015,00 złotych na montaż windy, zapewniającej dostępność do prowadzonych zajęć i warsztatów edukacyjno - profilaktycznych.

Prowadząc edukację publiczną w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym przeciwdziałającej wczesnej inicjacji alkoholowej i innych substancji psychoaktywnych u dzieci i młodzieży, w sosnowieckich placówkach oświatowych realizowane były programy profilaktyczne - rekomendowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom programy profilaktyczne:

L.p	Nazwa programu rekomendowanego	Liczba uczestników programu		
		uczniów	nauczycieli	rodziców
1	Fantastyczne Możliwości	249	17	291
2	Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	0	3	13
3	Spójrz inaczej (klasy I-III)	640	35	245
4	Program unplugged	178	5	55
5	TUTORING SZKOLNY – program pedagogiki dialogu	7	14	0
6	Bezpieczniej w dorosłość	120	4	0
7	Program Domowych Detektywów	337	16	345
8	Środowiskowa profilaktyka uzależnień	120	4	0
9	FreD goes net	1	1	1
10	Przyjaciele Zippiego	743	48	748
11	Program Profilaktyczno-Wychowawczy Epsilon	47	44	30
12	Debata	275	11	140
13	Spójrz inaczej (klasy IV-VI)	738	42	357
14	ARS, czyli jak dbać o miłość?	807	30	418
15	Profilaktyczny Bank Dobrych Praktyk	86	40	37
16	Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej	1034	57	357
17	Poruszające bajki o emocjach	390	32	318
18	Wspólne kroki w cyberświecie	459	26	495
19	Iskra odporności	249	13	165
Razem		6 480	442	4 015

W zakresie prowadzenia działań edukacyjnych, przeciwdziałających zachowaniom ryzykownym - odpowiadającym za sięganie po substancje psychoaktywne 2 grudnia 2024 roku zorganizowana została przy współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną w Sosnowcu konferencja pn. „Dialog dla zdrowia. Bezpieczny fun czy ryzyko?”. Uczestnikami panelu była przede wszystkim sosnowiecka młodzież oraz przedstawiciele instytucji realizujących zadania w tym obszarze. W sumie z wykładów i warsztatów skorzystało około 500 osób. Koszt przedsięwzięcia wyniósł 2 765,32 złotych.

Za koordynację merytoryczną oraz finansową zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii odpowiadał Wydział Zdrowia. Wynagrodzenie 3 pracowników Wydziału odpowiedzialnych za ich realizację pokryte zostało ze środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi w łącznej wysokości 336 158,09 złotych.

Reasumując, na realizację zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2024 roku przeznaczono kwotę 6 072 989,93 złotych, z tego wydatkowych zostało 5 067 478,28 złotych.

Podział środków, przedstawia załączona tabela.

Lp	Cel Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	Kwota w złotych
1	Zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu	1 255 168,45
2	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową	2 093 854,68
3	Działania interwencyjne, w tym zmniejszanie ilości i dolegliwości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego	314 008,55
4	Działania profilaktyczne, w tym edukacja publiczna	1 068 288,51
5	Koordinacja i monitoring	336 158,09
Razem		5 067 478,28

W minionym roku największy udział środków wydatkowany został na zadania dedykowane osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia od alkoholu. Stanowiły one 41% wszystkich poniesionych kosztów. W ramach realizacji powyższego zadania sfinansowano między innymi: program Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Sosnowcu, funkcjonowanie grup socjoterapeutycznych w szkołach podstawowych oraz dwóch świetlic środowiskowych.

Kolejną grupą wydatków były działania adresowane do osób uzależnionych od alkoholu. Prawie 25% środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi przeznaczono na: programy wspierające stowarzyszenia abstynenckie w Sosnowcu, programy terapeutyczne, realizowane przez Sosnowiecki Szpital Miejski sp. z o.o. w restrukturyzacji, program edukacyjno – interwencyjny Izby Wyrzeźwień w Sosnowcu, czy program wdrażany w łaźni i ogrzewalni Centrum Usług Wspólnych i Wsparcia w Sosnowcu.

Porównywalną wysokość środków, bo 21% wydano na przedsięwzięcia profilaktyczne o charakterze edukacyjnym. Była to przede wszystkim kampania „Bliżej siebie” oraz programy realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu. Podejmowane działania miały wymiar uniwersalny, kierowany do wszystkich mieszkańców Sosnowca, mający na celu zapobieganie rozpoczęciu działań niepożądanych i ryzykownych.